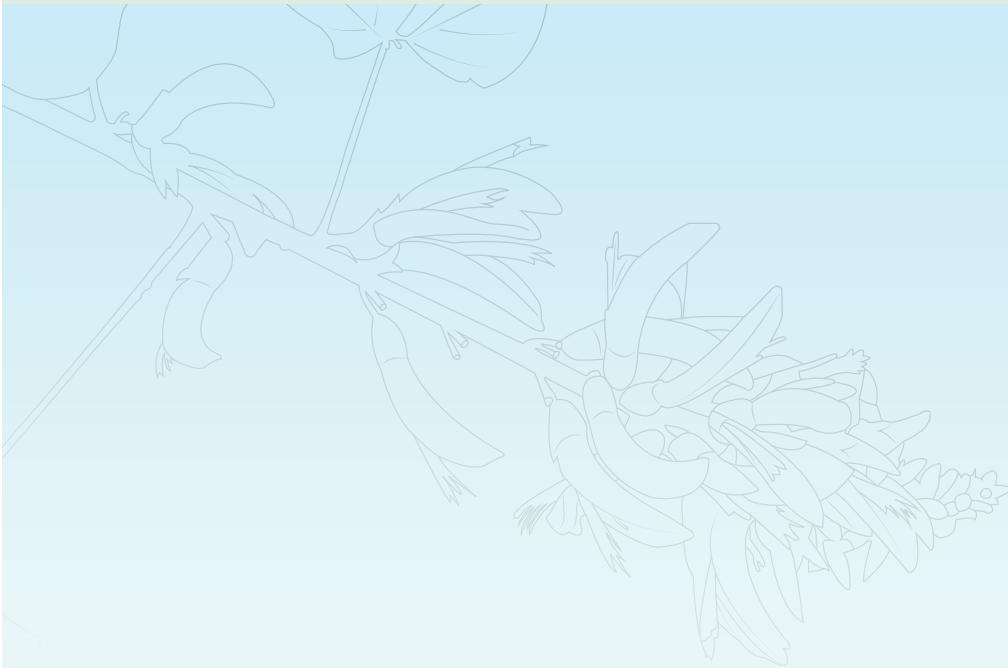

ก๊อดาจีนอ : การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม
ของชุมชนตลาดจีนย่านเมืองเก่าจังหวัดปัตตานี
Kue Da Ji No: Intercultural Communication in the
Chinese Market Community of the Old Town,
Pattani Province

จีนีเพ็ญ มะลิสสุวรรณ^{1*} มีนา ระเด่นอาหมัด¹ สุรัสวดี นราพงศ์เกษม² และวรนาถ แซ่เซ่น²
Chineephen Malisuwan^{1*}, Meena Radenahmad¹, Suratsawadee Narapongkasem²,
and Woranat Saesen²

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 95000

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 95000

¹ Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University, 95000, Thailand

² Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University, 95000, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: chineephen.s@yru.ac.th

(Received: February 4, 2025; Revised: May 14, 2025; Accepted: May 16, 2025)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องนวัตกรรมนิทานร่วมสมัยสามวัฒนธรรมชายแดนใต้ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชุมชนตลาดจีนย่านเมืองเก่าปัตตานี เพื่อนำไปพัฒนา นิทาน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้แทนชุมชน นักวิชาการ นักสร้างสรรค์ ประชาชนท้องถิ่น ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ผ่านการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ พรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่าตัวแปรที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ 1) สถานการณ์และบริบท ซึ่งส่งผลให้ความสัมพันธ์ของผู้คนต่างชาติพันธุ์ได้ถูกหล่อหลอมผ่านการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในมิติของการค้าขาย การประกอบอาชีพ และการแบ่งปันพื้นที่ทางเศรษฐกิจร่วมกัน 2) ภาษาในการสื่อสาร ครอบคลุมภาษาไทย มลายู อังกฤษ จีน และฮินดี ทั้งในรูปแบบลายลักษณ์อักษรและภาษาพูด ถือเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงอัตลักษณ์ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์ ทางวัฒนธรรมในพื้นที่พหุวัฒนธรรม 3) ความเชื่อมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงคนจากต่างศาสนาและ วัฒนธรรม 4) สัญลักษณ์ ประกอบด้วย การแต่งกาย อาคารบ้านเรือน และการละเล่นพื้นบ้าน และ 5) มารยาท ทางสังคมของคนในชุมชนผ่านการรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง และเปิดรับวัฒนธรรมอื่น ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อ ความสัมพันธ์

คำสำคัญ: กือดาจีนอ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ชุมชนตลาดจีน ย่านเมืองเก่า จังหวัดปัตตานี

Abstract

This research article is part of the study titled “*Contemporary Folktale Innovation in the Three Southern Border Cultures*,” supported by the Office of Thailand Science Research and Innovation. The research aims to examine intercultural communication within the Chinese Market Community of Pattani Old Town, with the goal of informing the development of contemporary folktales. Employing qualitative research methods, data were collected from community representatives, academics, creative practitioners, and local wisdom holders through purposive sampling. Semi-structured interviews and focus group discussions were conducted, and the data were analyzed using descriptive and interpretive approaches. The findings reveal five key factors that contribute to effective intercultural communication: 1) situational and cultural context, where relationships among ethnically diverse members are shaped through daily interactions, especially in trade, occupations, and shared economic spaces; 2) languages used, including Thai, Malay, English, Chinese, and Hindi in both written and spoken forms, which help bridge identities and foster mutual understanding; 3) beliefs, particularly the role of shared spiritual values in connecting people across different religions and cultures; 4) symbols such as traditional clothing, architecture, and local folk games, which reflect and reinforce cultural identity; and 5) social etiquette, wherein community members maintain their cultural uniqueness while showing openness and respect toward other cultures, positively enhancing intercultural relations.

Keywords: Kue Da Chi No, Intercultural Communication, Chinese Market Community, Old Town, Pattani Province

บทนำ

แผนปฏิบัติการด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย พ.ศ. 2563-2565 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่ตระหนักถึงคุณค่างานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย การส่งเสริมให้ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยได้รับการส่งเสริมครอบคลุมทุกมิติและให้กลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาต่อยอดจากทุนทางวัฒนธรรมในทุกระดับ ทั้งระดับชุมชนท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ตลอดจนถึงระดับนานาชาติ การยกระดับการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์จากพื้นฐานของศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยไทย และส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยไทยไปทั่วโลกเป็นการส่งเสริมทักษะเชิงบวกต่อประเทศไทยรวมถึงเป็นการสร้างความเข้าใจและการยอมรับภาพลักษณ์และความนิยมไทยในสากลด้วยอำนาจแบบนุ่มนวลของไทย [1] ทั้งนี้สำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความร่วมสมัยปรากฏให้เห็นผ่านสถาปัตยกรรม จิตรกรรมฝาผนัง การแต่งกาย เป็นต้น ซึ่งเชื่อมโยงวัฒนธรรมไทย จีน มลายู โดยเฉพาะพื้นที่ชุมชนกือตาจिनอ จังหวัดปัตตานี

กือตาจिनอ เป็นภาษามลายู ซึ่งคำว่า กือตา แปลว่า ตลาด ส่วนคำว่า จिनอ แปลว่า จีน กือตาจिनอ ประกอบด้วยถนนปัตตานีภิรมย์ซึ่งวิ่งขนานกับแม่น้ำปัตตานีไปบรรจบกันที่ถนนอาเนาะรู ซึ่งมีศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวตั้งอยู่ กือตาจिनอเป็นย่านเมืองเก่าที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านการค้าในอดีต ปัจจุบันยังคงเหลือสถาปัตยกรรมผสมผสานแบบไทยและจีน คงความเป็นเอกลักษณ์ของผู้คนในชุมชน ซึ่งคนจีนในชุมชนมลายูชายแดนใต้มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ร่วมกันมายาวนานก่อนการสถาปนารัฐประชาชาติบพาท และการดำรงอยู่ของคนจีนในประวัติศาสตร์สังคมวัฒนธรรม และการเมืองการปกครองตั้งแต่อดีตเรื่อยมาเป็นเนื้อเดียวกันกับประวัติศาสตร์ชนชาติมลายูที่ไม่อาจจะแยกกันได้ คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของคนจีน คือความสามารถในการผสมกลมกลืนกับชาติพันธุ์อื่นที่เป็นเจ้าของแผ่นดินแม่ได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันยังคงสามารถรักษาอัตลักษณ์ของตนเองได้อย่างมั่นคง ทั้งนี้ในชุมชนมลายูจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคนจีนอาศัยอยู่ร่วมกันกับชาวมลายูมุสลิมอย่างเป็นปกติมาอย่างยาวนาน แม้ว่าในความเป็นมาทางประวัติศาสตร์จะเคยเกิดความขัดแย้งทางสังคม เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง [2] เป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ต้องอาศัยการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเข้ามาทำความเข้าใจคนในชุมชน ซึ่ง Lou, J. J. [3] พบว่าตลาดเป็นพื้นที่ที่มีความหมายหลากหลายและสะท้อนถึงอัตลักษณ์และค่านิยมของชุมชน

ทั้งนี้ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Communication) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจและการทำงานร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ซึ่ง Ochoa, M. J., & Foster, D. L. [4] กล่าวไว้ในหนังสือ Intercultural Communication in the Globalized World: Approaches and Challenges ว่าการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจากพื้นฐานวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน วัฒนธรรมสามารถส่งผลต่อการตีความข้อมูล พฤติกรรม และวิธีการตัดสินใจต่างๆ ดังนั้น การพัฒนาทักษะในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยลดความขัดแย้งและส่งเสริมการเข้าใจในทิศทางที่ถูกต้องเช่น การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และการเคารพในค่านิยมและมุมมองของผู้อื่น [5] นอกจากนี้การเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมยังช่วยให้การแก้ไขปัญหาหรือการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจึงไม่ใช่แค่การแลกเปลี่ยนข้อมูล แต่ยังเป็นกระบวนการที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยช่วยส่งเสริมการเข้าใจที่ลึกซึ้งและลดอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมในสังคมปัจจุบัน [6]

ดังนั้น เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลายของคนไทยชาวพุทธ คนไทยเชื้อสายจีน คนไทยมุสลิม ในพื้นที่ชุมชนตลาดจีน ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ของชุมชนตลาดจีนย่านเมืองเก่าจังหวัดปัตตานี เพื่อให้การสื่อสารของคนในชุมชนบนความหลากหลายทาง วัฒนธรรม อาทิ ความเชื่อ การละเล่น ประเพณี เป็นต้น เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนาต่อยอดเป็นนิทาน ร่วมสมัยสามวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชุมชนตลาดจีนย่านเมืองเก่าจังหวัดปัตตานี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Communication) หมายถึงการสื่อสารระหว่างบุคคล ที่มาจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการเข้าใจและการปรับตัวในมุมมองที่ต่างกัน รวมถึงความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างกันในแต่ละสังคม ทั้งนี้ สถานการณ์และบริบท ภาษา ความเชื่อ สัญลักษณ์ มารยาททางสังคม และการรับรู้เวลา สามารถส่งผลกระทบต่อความเข้าใจและการตอบสนองของบุคคลจาก วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเข้าใจแต่ละตัวแปรจะช่วยให้การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและลดความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นได้ [7-12] ซึ่ง Ochoa, M. J., & Foster, D. L. [4] กล่าวว่า การพัฒนาความรู้ลึกเข้าใจในความหลากหลายของค่านิยมและพฤติกรรมระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นสิ่ง สำคัญในการลดช่องว่างระหว่างบุคคลจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน อาทิ การยอมรับความแตกต่างทางค่านิยม วิธีการทำงาน และการเข้าใจพฤติกรรมของเพื่อนร่วมงานที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน [5] อย่างไรก็ตามการ สื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจำเป็นต้องทำความเข้าใจในกระบวนการสื่อสารที่ซับซ้อนที่เกิดจากการเชื่อมโยงกัน ของโลกในปัจจุบัน [6] การเปลี่ยนแปลงในวิธีการที่คนจากวัฒนธรรมต่าง ๆ ปฏิสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะการ ยอมรับเทคโนโลยีและการใช้ช่องทางดิจิทัลในการสื่อสาร [13-14] อย่างไรก็ตามการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม มีทั้งข้อเด่นและข้อด้อย ซึ่งข้อเด่นของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม คือ การเสริมสร้างความเข้าใจ ลดความ ขัดแย้ง และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคลและกลุ่มจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน [15-16] ทั้งนี้แนวคิดที่ เชื่อมโยงกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม คือ แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ และ ขึ้นกับเงื่อนไขทางสังคม ประวัติศาสตร์ และอำนาจ ชาติพันธุ์จึงไม่ควรเข้าใจเฉพาะในแง่เชื้อสายหรือวัฒนธรรม เท่านั้น แต่ต้องมองในมิติของการเมือง อัตลักษณ์ และความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แฝงอยู่เบื้องหลัง [17-19] ภาพ รวมของงานวิจัยในประเทศไทยที่ปรากฏในย่านกือดาจีนอชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของกือดาจีนอในฐานะ ศูนย์กลางของความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม รวมถึงบทบาทในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนผ่านการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมและนวัตกรรม [20-21] ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ได้ฉายภาพให้เห็นตัวแปร ของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่ส่งผลให้คนในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมซึ่งประกอบด้วยพุทธ จีน และมุสลิม สามารถอยู่ร่วมกันและสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระเบียบวิธีการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง กือดาจีนอ : การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชุมชนตลาดจีนย่านเมืองเก่าจังหวัด ปัตตานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีระเบียบวิธีการวิจัย ซึ่งมีกรอบความคิดในการศึกษา ประกอบด้วย

สถานการณ์และบริบทภาษา ความเชื่อ สัญลักษณ์ และมารยาททางสังคม โดยทำการศึกษาพื้นที่ที่ก๊อดาจิโน ซึ่งครอบคลุมถนนอาเนาะรู ถนนปัตตานีภิรมย์ และถนนฤทธิ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี รายละเอียดระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล

1.1 ผู้แทนชุมชนตลาดจันย่านเมืองเก่าจังหวัดปัตตานีหรือก๊อดาจิโน โดยในการวิจัยครั้งนี้จะทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เนื่องจากต้องการข้อมูลจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรงกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และสามารถสะท้อนมุมมองเชิงลึกเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมในบริบทที่ศึกษา โดยผู้ให้ข้อมูลมีความรู้ ความเข้าใจ และมีบทบาทสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัยโดยตรง พิจารณาจากผู้ที่ทราบประวัติความเป็นมาของก๊อดาจิโน ผู้พัฒนาก๊อดาจิโน และนักสื่อความหมายในย่านก๊อดาจิโน จำนวน 3 คน

1.2 ผู้แทนนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ นักสร้างสรรค์ ปรากฏในพื้นที่ โดยในการวิจัยครั้งนี้จะทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง เนื่องจากบุคคลเหล่านี้สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกจากทั้งมุมมองทางวิชาการ มิติการสร้างสรรค์ และองค์ความรู้ท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้การวิเคราะห์มีความครอบคลุมทั้งเชิงโครงสร้าง วัฒนธรรม และบริบทเฉพาะถิ่น พิจารณาจากความเชี่ยวชาญด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของย่านก๊อดาจิโน และแบบสนทนากลุ่ม เพื่อนำผลการสัมภาษณ์ที่ได้มาทำการวิเคราะห์การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมร่วมกันผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มมีพื้นที่ในการพูดคุยตอบคำถาม โดยผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ โดยได้รับการอนุมัติโครงการวิจัยจากกลุ่มงานวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา ที่ทำในมนุษย์จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ SCPHYREC-144/2564 วันที่ 8/3/2565 เพื่อยืนยันการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลการวิจัยก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของเครื่องมือที่สร้างขึ้นก่อนนำไปใช้กับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม และทำการตรวจสอบคุณภาพ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ของแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสนทนากลุ่ม และแนวทางที่ครอบคลุมของคำถาม และทำการแก้ไขข้อบกพร่องต่อไป ซึ่งผู้วิจัยจะพูดคุยในประเด็นที่เตรียมไว้อย่างชัดเจน โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชุมชนตลาดจันย่านเมืองเก่าจังหวัดปัตตานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยให้ความสำคัญกับมุมมองของผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้การพรรณนาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา แบ่งแยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหา ตัวแปร และประเด็นหลักตามที่กำหนด คัดสรรข้อมูลที่ต้องการ และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปพร้อมข้อเสนอแนะ

สรุปผล

บทความวิจัยเรื่อง ก๊อดาจินอ : การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชุมชนตลาดจีนย่านเมืองเก่าจังหวัดปัตตานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานการณ์และบริบท

จากการวิจัย พบว่า ในอดีตมีชาวจีนจากเมืองฮกเกี้ยน ไหล่สำเภามาขึ้นฝั่งที่จังหวัดสงขลา ชาวจีนบางส่วนเห็นช่องทางในการทำการค้าขายจึงย้ายมาลงหลักปักฐานที่ปัตตานี ทำให้พื้นที่แห่งนี้กลายเป็นชุมชนตลาดจีน ซึ่งในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ชาวชุมชนตลาดจีนจะมีความเป็นอยู่แบบต่างคนต่างอยู่ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 พระองค์ได้ส่งนายปุย แซ่ตัน (หลวงสำเร็จกิจจรจางวาง) ต้นตระกูลคณานุรักษ์ เป็นผู้นำด้านการค้า มาดูแลคนจีนที่อยู่บริเวณก๊อดาจินอ ในสมัยนั้นผู้คนส่วนใหญ่จะมีอาชีพค้าขาย ในชุมชนจีนจะมีร้านจำหน่ายสินค้าประเภทถ้วย จาน ชาม ส่วนคนมาลายุจะจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารทะเล และผัก ผลไม้พื้นบ้าน โดยทั้งชาวจีนและมลายูจะมีการค้าขายร่วมกัน ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 พื้นที่ชุมชนก๊อดาจินอ เริ่มมีการพัฒนาและขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว เริ่มจากบริเวณหัวตลาดจีน ซึ่งมีถนนอาเนาะรูเป็นเส้นทางหลัก ปัจจุบันปัตตานีมีชุมชนจีนอยู่ถึง 2 แห่งคือ ชุมชนจีนหัวตลาด และชุมชนชีโนโปรตุเกส ถนนฤดี สำหรับชุมชนตลาดจีนหรือชุมชนจีนหัวตลาด หรือชุมชนก๊อดาจินอ ไม่ได้มีผู้คนอาศัยอยู่มากนัก แต่ยังคงมีความงามของร่องรอยทางวัฒนธรรมจีนที่หลงเหลืออยู่ ทั้งอาคารบ้านเรือน สถาปัตยกรรมจีนประยุกต์ที่คงความสวยงาม ปัจจุบันย่านก๊อดาจินอ มีการเปิดบ้านขุนพิทักษ์รายาของชาวจีนในอดีต ซึ่งเป็นบ้านที่ได้รับรางวัลยูเนสโก จากโครงการมรดกวัฒนธรรมภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ให้นักท่องเที่ยวเข้าชม และการนำเสนอข้อมูลโดยนักเล่าเรื่อง นักสื่อความหมายจากชาวไทยมลายูที่ได้รับการถ่ายทอดประวัติศาสตร์จากบรรพบุรุษ รวมไปถึงการจำหน่ายสินค้าโดยชาวไทยพุทธ

Figure 1 The Chinese Market community area

Description: This image depicts the present-day Kue Da Chi No area. The white house shown is the residence of Khun Pitak Raya, which received the Award of Merit from UNESCO on December 27, 2021. Source: [22]

2. ภาษา

จากการวิจัย พบว่า ในอดีตร้านค้าที่อยู่ในย่านก๊อตาจีนมีการจัดทำป้ายชื่อโดยใช้ภาษาจีนเป็นหลัก ตามด้วยภาษาอังกฤษ การค้าขายในสมัยนั้น คนจีนจะสามารถพูดภาษามลายูได้ ทำให้สื่อสารกันเข้าใจ ทั้งในด้านการค้าขายและการใช้ชีวิตในชุมชน ชุมชนตลาดจีนตั้งอยู่พื้นที่ถนนอาเนาะรู เป็นถนนสายแรกที่ชาวจีนฮกเกี้ยนล่องเรือจากสงขลามาตั้งรกราก รวมไปถึงถนนปัตตานีภิรมย์ที่ขนานกับแม่น้ำปัตตานี และถนนฤดี ในอดีตย่านก๊อตาจีนถือเป็นย่านที่มีความเจริญรุ่งเรืองในการทำการค้าของปัตตานี โดยมีชาวจีนมาตั้งรกราก ซึ่งชาวต่างชาติจะล่องเรือมาทำการค้าและแลกเปลี่ยนสิ่งของโดยเฉพาะเครื่องเทศ ดังนั้นจึงปรากฏจิตรกรรมฝาผนังที่มีการเขียนกำกับรูปภาพเอาไว้ทั้งหมด 5 ภาษาด้วยกัน คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษามลายู ภาษาจีน และภาษาฮินดู แสดงให้เห็นว่าเป็นจุดรวมผู้คนหลายชาติหลายภาษา ปัจจุบันชุมชนที่นี่เป็นพื้นที่อยู่อาศัยร่วมกันของชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน ประชากรส่วนใหญ่มีการนับถือศาสนาอิสลาม จึงใช้ภาษามลายูเป็นภาษาถิ่น

Figure 2 The area of the Chinese Market community demonstrating its status as a waterfront community

Description: This image reflects the economic and commercial prosperity from the past to the present along the Pattani River route.

Source: [22]

Figure 3 The language used on shop signs and significant locations

Description: This image illustrates the languages used by residents and businesses in the Kue Da Chi No area.

Source: [22]

3. ความเชื่อ

จากการวิจัย พบว่า ชุมชนตลาดจีนมีศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพศรัทธา ซึ่งในสมัยก่อนจะมีชาวไทยมุสลิมเชื้อสายจีนบางส่วนที่มีความเชื่อเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว โดยเฉพาะชาวไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนกรือเซะ เพื่อมาขอพรในเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ รวมไปถึงความเชื่อในเรื่องค้าขาย หรือการประกอบอาชีพ ปัจจุบันพื้นที่ชุมชนตลาดจีนมีเทศบาลเฉลิมฉลองสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว การประกอบพิธีลุยน้ำลุยไฟ ซึ่งจัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปีเพื่อสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวโดยการแห่พระรอบเมืองไปตามถนน ประชาชนทั้ง 2 ฝั่งถนนที่เลื่อมใสก็จะตั้งโต๊ะบูชาจุดธูปกราบไหว้ก่อนเกี่ยวหามพระจะแยกย้ายไปตามบ้านต่าง ๆ ให้คนได้สักการะ และเพื่อความเป็นสิริมงคล หลังจากนั้นเกี่ยวจะเข้าพิธีลุยน้ำข้ามแม่น้ำปัตตานี

Figure 4 The goddess Mae Kim Kor Niao Shrine

Description: This image reflects the belief systems and spiritual practices of the local community.

Source: [22]

4. สัญลักษณ์

จากการวิจัย พบว่า การอยู่อาศัยของชุมชนชาวไทย และชาวจีนที่ต่อเนื่องกับชุมชนมลายู ซึ่งอาศัยอยู่ทางด้านเหนือ และด้านใต้ของชุมชน อาคารแบบจีนบริเวณหัวตลาดซึ่งเป็นแหล่งประกอบธุรกิจการค้าและพักอาศัยของชาวจีนในเมืองปัตตานีมาตั้งแต่อดีต ชาวจีนรุ่นต่อ ๆ มาได้สืบทอดการครอบครองอาคารเหล่านี้มาจนถึงปัจจุบัน บริเวณที่ตั้งของกลุ่มอาคารเหล่านี้อยู่ใกล้ริมฝั่งด้านตะวันออกของแม่น้ำปัตตานี มีถนนตัดตรงลงไปยังแม่น้ำเพื่อใช้ในการขนถ่ายสินค้าจากทางเรือ และมีบ้านเรือนปลูกสร้างอยู่อย่างหนาแน่น เป็นอาคารแบบจีนที่ตั้งอยู่เรียงรายไปตามถนนปัตตานีภิรมย์ และถนนอาเนาะรู ในเขตเทศบาลเมืองปัตตานีต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นกลุ่มอาคารที่สร้างขึ้นร่วมสมัยตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา ซึ่งปรากฏอาคารชิโนโปรตุกีส สถาปัตยกรรมจีน และภายในอาคารแบบปูนเปลือย ซึ่งชุมชนตลาดจีนในอดีตการแต่งกายสำหรับมุสลิมจะยังไม่คลุมผม (ฮิญาบ) จะใส่ผ้าสไบสีแดงหรือสีเขียว จะมีลักษณะเป็นผ้าบาง ๆ เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า และจะใส่ชุดบานงตอนออกงานรื่นเริง ส่วนผู้ชายจะนุ่งผ้าโสร่ง เสื้อเชิ้ต ตะโละบลางอ และจะใส่ขอลเกาะ (หมวกสีดำ) เวลาออกงาน ซึ่งนอกเหนือจากการแต่งกายพบว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่สวนไร่เข้ามาเป็นตลาดการค้าขาย รวมไปถึงการละเล่นพื้นบ้านในอดีต การละเล่นของคนจีน คือ การแสดงจิ้งจอก ส่วนคนมลายู คือ ดิเกฮูลู ซึ่งทุกคนต่างไปดูการแสดงของกันและกัน

Figure 5 The architectural characteristics of the houses in Kue Da Ji No community

Description: This image showcases the architecture and household items used by members of the community.

Source: [22]

5. มารยาททางสังคม

จากการวิจัย พบว่า การทำกิจกรรมร่วมกันของผู้คนในชุมชนตลาดจีน ถึงแม้จะมีความแตกต่างทางศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม บนความหลากหลายทุกคนจะเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซึ่งมีภาพที่ปรากฏในอดีตจากการเข้าร่วมพิธีศพของหลวงวิจิตรศุลกากร อีกทั้งเมื่อมีงานรื่นเริงทุกคนจะเข้ามามีส่วนร่วม

กัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นมิตรที่ดีต่อกัน ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมร่วมกันที่ไม่เกี่ยวข้องและไม่ผิดหลักศาสนา เมื่อกล่าวถึงการสมรส พบว่า คนในชุมชนมีการสมรสกันต่างศาสนา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการสมรสระหว่างคนจีนกับคนมุสลิม โดยทุกคนมีการเข้ารับอิสลามทั้งหมด นอกจากนั้นในกรณีที่ทีมงานเลี้ยงของคนจีนจะมีลูกจ้างที่เป็นมุสลิมมาทำอาหาร ในส่วนของการทำเหมืองแร่ ลูกจ้างจะเป็นคนจีน เนื่องจากคนจีนเป็นคนขยัน ซึ่งในอดีต ถนนฤๅติ จะมีทั้งชาวไทย จีน อาหรับ อินเดียซิกข์ อินเดียพุทธ และบ้านของคนมุสลิม อาศัยอยู่ร่วมกันได้โดยสงบสุข

Figure 6 The participation of the community in the funeral of Luang Wichit Sungkakorn

Description: This image illustrates the coexistence of Thai Buddhists, Thai Chinese, and Thai Muslims in the Kue Da Chi No area, even during significant ceremonies of different cultural groups.

Source: [23]

การอภิปรายผล

จากการวิจัย พบว่า ตัวแปรจะช่วยให้การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย สถานการณ์และบริบท ภาษาในการสื่อสาร ความเชื่อ สัญลักษณ์ และมารยาททางสังคม ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สถานการณ์และบริบทของ ย่านกือดาจินอ ในจังหวัดปัตตานี เป็นตัวอย่างของการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนระหว่างสองกลุ่มชาติพันธุ์หลัก ได้แก่ ชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวมลายูมุสลิม โดยทั้งสองกลุ่มมีพื้นฐานทางวัฒนธรรม ภาษา และศาสนาที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ของพวกเขาได้ถูกหล่อหลอมผ่านการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในมิติของการค้าขาย การประกอบอาชีพ และการแบ่งปันพื้นที่ทางเศรษฐกิจร่วมกัน แม้จะมีความแตกต่างทางภาษาและศาสนา แต่การทำธุรกิจร่วมกันทำให้ทั้งสองกลุ่มสามารถปรับตัวและเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ภายใต้บริบทของความหลากหลาย ทั้งในด้านพื้นที่ สถาปัตยกรรม เช่น อาคารแบบจีนผสมไทย และตลาดที่มีสินค้าทั้งของ

ชาวจีนและชาวมลายูจัดจำหน่ายร่วมกันอย่างกลมกลืน สอดคล้องกับ Ochoa, M. J., & Foster, D. L. [4] ที่กล่าวว่า การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในพื้นที่ร่วมไม่ได้จำกัดเฉพาะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แต่ยังรวมถึงการแลกเปลี่ยนด้านอัตลักษณ์ การยอมรับความแตกต่างทางศาสนา การแต่งกาย และพิธีกรรม ซึ่งเป็นรากฐานของการสร้างความไว้วางใจและการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ในอีกด้านหนึ่ง สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงปัตตานี ก็อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์เหล่านี้ โดยเฉพาะในด้านความไว้วางใจซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ความหวาดระแวงจากเหตุการณ์ความรุนแรงบางกรณีอาจทำให้ชุมชนที่เคยอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจ เกิดการแบ่งแยกหรือรักษา ระยะห่างมากขึ้น ซึ่ง Williams, M., & Babcock, R. [24] ชี้ให้เห็นว่า ความไม่มั่นคงทางสังคมหรือการเมืองสามารถทำลายโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมที่เปราะบางอยู่แล้ว และส่งผลให้เกิดกระบวนการ re-bordering หรือการขีดเส้นแบ่งใหม่ในความสัมพันธ์ทางสังคม แม้ในพื้นที่ที่เคยมีความร่วมมือสูง

ทั้งนี้ยังพบว่า ภาษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในชุมชนตลาดจีนเป็นไปได้อย่างราบรื่น แม้จะมีการใช้หลายภาษาในชุมชน เช่น ภาษาจีน มลายู ไทย และอังกฤษ แต่ภาษามลายูเป็นภาษาหลักที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างกันในชีวิตประจำวันและการค้าขาย ซึ่งในอดีตการทำป้ายร้านค้าและการโฆษณา มักจะใช้ ภาษาจีน เป็นหลัก เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของชาวจีนในย่านนั้น โดยจะมีการใช้ภาษาอังกฤษกำกับเป็นรอง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเปิดพื้นที่ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น โดยเฉพาะชาวมลายูที่สามารถอ่านภาษาอังกฤษได้ ทำให้การเข้าใจระหว่างกันเป็นไปได้โดยไม่มีอุปสรรคด้านภาษาสิ่งสะท้อนถึงความสำคัญของภาษาในฐานะเครื่องมือเชื่อมโยงอัตลักษณ์ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมในพื้นที่พหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะในกรณีของชุมชนตลาดจีน ที่มีพลวัตของภาษาและวัฒนธรรมหลากหลายอยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติ [5] นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานของ Kramsch, C. [25] ที่กล่าวว่า ภาษาไม่ใช่เพียงระบบถ้อยคำ แต่เป็นพาหะของวัฒนธรรม (Carrier of Culture) ซึ่งหมายความว่า การเรียนรู้ภาษาของอีกฝ่ายเท่ากับการเรียนรู้วิถีคิด วิถีอยู่ และความรู้สึกของอีกวัฒนธรรมหนึ่ง การที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในชุมชนตลาดจีนสามารถใช้ภาษาเฉพาะของตนได้โดยไม่ถูกลดทอนหรือกลืนหาย ยังแสดงถึงแนวโน้มของการอยู่ร่วมกันแบบพหุวัฒนธรรมที่เคารพและเปิดรับความแตกต่าง มากกว่าจะพยายามหลอมรวมกันเป็นเนื้อเดียว (Assimilation) ซึ่งถือเป็นตัวอย่างของการใช้ภาษาในฐานะ พื้นที่ปลอดภัยทางวัฒนธรรม (Cultural Safe Space)

สำหรับความเชื่อในชุมชนตลาดจีนมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงคนจากต่างศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว ที่มีความเชื่อในด้านการรักษาโรคและการขอพร ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นที่เคารพของชาวจีนเท่านั้น แต่ยังได้รับความศรัทธาจากชาวมุสลิมเชื้อสายจีนที่อาศัยในพื้นที่ด้วย การร่วมกันปฏิบัติศาสนกิจและความเชื่อแบบข้ามศาสนาเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงการสื่อสารและการทำความเข้าใจกันในด้านวัฒนธรรมและความเชื่อที่ต่างกัน ความเชื่อนี้แสดงถึง มิติทางวัฒนธรรมที่สั่นไหวและข้ามพรมแดนศาสนา ซึ่งผู้คนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในลักษณะที่ไม่ขัดกับอัตลักษณ์เดิมของตนเอง เช่น การร่วมพิธีไหว้เจ้าโดยไม่จำเป็นต้องนับถือศาสนาเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภาวะ “ความยืดหยุ่นทางศรัทธา” (Flexible Religiosity) สอดคล้องกับ Jackson, M. C. [6] ที่ระบุว่า การร่วมกันปฏิบัติศาสนกิจและความเชื่อข้ามศาสนาเช่นนี้ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความเคารพในความหลากหลายทางศาสนา แต่ยังช่วยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่าง นอกจากนี้ งานของ Tadmor, C. T., & Tetlock, P. E. [26] ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมความเชื่อที่ข้ามศาสนาไม่เพียงแต่เป็นการแสดงออกถึงความอดทนและการอยู่ร่วมกันเท่านั้น แต่ยังช่วย

เสริมสร้าง พหุปัญญา (Cognitive Complexity) ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของการใช้ชีวิตในสังคมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม

นอกจากนั้น สัญลักษณ์ของชุมชนที่แสดงให้เห็นผ่านการแต่งกายในชุมชนตลาดจีนในอดีตสะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีนและมลายู โดยชาวมุสลิมในชุมชนมักจะเลือกแต่งกายด้วยผ้าสไบและชุดبانง ในขณะที่ชาวจีนจะสวมใส่ชุดแบบจีนประยุกต์ การแสดงจ๊วจากชาวจีนและการแสดงติเกฮูลูจากชาวมุสลิม ยังเป็นการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทย จีน มลายู ในอดีต ยังรวมถึงตลาดลาย จิตรกรรมที่สร้างสรรค์ผ่านเครื่องมือทำมาหากิน เช่น เรือกอและ สำหรับชาวประมงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ [27] เหล่านี้เป็นตัวอย่างของการสื่อสารผ่านสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ถือเป็นการใช้การแต่งกายและการอาศัยศิลปะการแสดงเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ [28-29]

รวมไปถึง มารยาททางสังคม เช่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในงานรื่นเริง งานประเพณี และกิจกรรมทางศาสนา โดยแต่ละฝ่ายต่างแสดงออกถึงความเคารพและเข้าใจในหลักปฏิบัติของอีกฝ่าย เช่น การจัดงานแต่งงานที่เคารพหลักศาสนาอิสลาม การดใช้สุกรหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานที่มีแขกชาวมุสลิม และการร่วมกิจกรรมชุมชน เช่น งานทำบุญ งานฮารีรายอ หรือเทศกาลตรุษจีน ล้วนเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเคารพซึ่งกันและกัน การสมรสระหว่างคนจีนและมุสลิมในชุมชนถือเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างสำคัญของการยอมรับความแตกต่าง และการสร้างความสัมพันธ์ในระดับครอบครัว ซึ่งเป็นรากฐานของความกลมเกลียวในระดับสังคม โดยแต่ละฝ่ายยังคงรักษาลักษณะดั้งเดิมของตนไว้ เช่น การใช้ภาษาท้องถิ่น ความเชื่อ ศาสนา และอาหาร แต่ในขณะเดียวกันก็มีการประนีประนอม (Cultural Negotiation) และการแปลความหมายทางวัฒนธรรม (Cultural Translation) เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ในระยะยาว สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึง ความยืดหยุ่นทางอัตลักษณ์ และ ความสามารถในการปรับตัว ของชุมชนที่มีความหลากหลายโดยไม่จำเป็นต้องละทิ้งรากเหง้าของตนเอง ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการอยู่ร่วมกันในบริบทพหุวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Rahman, A., & Tan, W. [28] ที่กล่าวว่า การสมรสระหว่าง กลุ่มชาติพันธุ์ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความเปิดกว้างทางวัฒนธรรมที่เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นการเจรจาทางวัฒนธรรมในเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งช่วยส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นในระดับย่อยของสังคมที่มีความหลากหลาย รวมไปถึงแนวคิดของ Berry, J. W. [30] ในเรื่อง Acculturation Strategies ซึ่งอธิบายว่า การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในลักษณะที่ “รักษาอัตลักษณ์ของตนเอง” ขณะเดียวกันก็ “เปิดรับวัฒนธรรมอื่น” คือแนวทางของ integration strategy ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

จากข้อมูลข้างต้นส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชุมชนตลาดจีนย่านเมืองเก่าจังหวัดปัตตานี มีรายละเอียดดังภาพต่อไปนี้

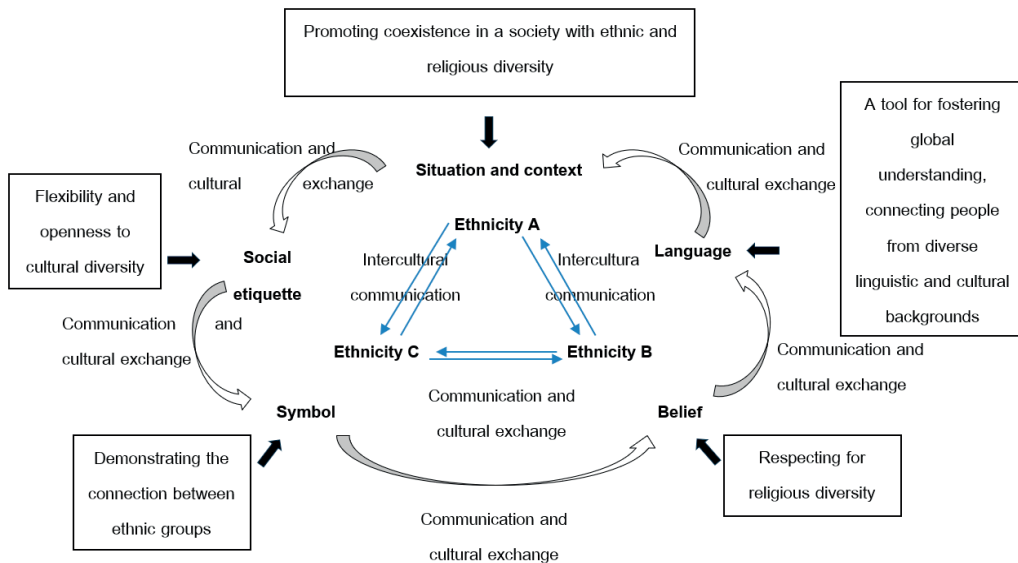

Figure 7 The intercultural communication model in promoting coexistence and fostering love and unity in culturally diverse communities

จาก **Figure 7** จะเห็นได้ว่าการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความรักความสามัคคีในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาศัยการสื่อสารและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่าน 1) สถานการณ์และบริบท ซึ่งก่อให้เกิดการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และศาสนา 2) ภาษา ซึ่งเครื่องมือสร้างความเข้าใจในระดับสากล เชื่อมโยงกลุ่มคนที่มาจากภูมิหลังทางภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน 3) ความเชื่อ ซึ่งคนในชุมชนต้องมีความเคารพความหลากหลายทางศาสนา 4) สัญลักษณ์ เช่น การแต่งกาย อาคารบ้านเรือน การละเล่นพื้นบ้านที่แสดงถึงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และ 5) มารยาททางสังคม ซึ่งคนในชุมชนต้องมีความยืดหยุ่นและการเปิดรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมนิทานร่วมสมัยสามวัฒนธรรมชายแดนใต้ โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

References

- [1] Office of Contemporary Art and Culture. (2022). *Action plan for the promotion of contemporary arts and culture 2020–2022*. Ministry of Culture.
- [2] Deure, S. (2013). *The other Chinese within: The stories of Chinese people in the Malay community of Pattani. Research project, Malaysia: Implications for Thailand* (4th ed.). National Policy and Cross-Border Relations Division, Thailand Research Fund.

- [3] Lou, J. J. (2017). Spaces of consumption and senses of place: A geosemiotic analysis of three markets in Hong Kong. *Social Semiotics Geography*, 27(4), 513–531. <https://doi.org/10.1080/10350330.2017.1334403>
- [4] Ochoa, M. J., & Foster, D. L. (2023). *Intercultural communication in the globalized world: Approaches and challenges*. Routledge.
- [5] Miller, A. S. (2024). *Cultural sensitivity and the global workplace: Bridging gaps in intercultural communication*. Springer.
- [6] Jackson, M. C. (2023). *Globalization and intercultural communication: New perspectives on theory and practice*. Palgrave Macmillan.
- [7] Hall, E. T. (1976). *Beyond culture*. Doubleday.
- [8] Gudykunst, W. B. (2003). *Bridging differences: Effective intergroup communication* (4th ed.). Sage Publications.
- [9] Triandis, H. C. (1995). *Individualism & collectivism*. Westview Press.
- [10] Liu, L. (2004). *Cross-cultural communication: A visual approach*. Oxford University Press.
- [11] Gudykunst, W. B. (2004). *The intercultural communication handbook*. Sage Publications.
- [12] Hall, E. T. (1983). *The dance of life: The other dimension of time*. Doubleday.
- [13] Takahashi, H. (2024). *Reconceptualizing intercultural communication in a post-pandemic world*. Wiley.
- [14] Cheng, L. (2024). *Digital media and intercultural communication: New challenges and opportunities*. Oxford University Press.
- [15] Sarwari, A. Q., Adnan, H. M., Rahamad, M. S., & Abdul Wahab, M. N. (2024). The requirements and importance of intercultural communication competence in the 21st century. *SAGE Open*. <https://doi.org/10.1177/21582440241243119>
- [16] Abduvaliev, A. (2024). *The importance of intercultural communication for global citizenship*. E Conference Zone.
- [17] Kymlicka, W. (1995). *Multicultural citizenship: A liberal theory of minority rights*. Oxford University Press.
- [18] Anderson, B. (1983). *Imagined communities: Reflections on the origin and spread of nationalism*. Verso.
- [19] Cornell, S., & Hartmann, D. (2007). *Ethnicity and race: Making identities in a changing world* (2nd ed.). Pine Forge Press.
- [20] Jeawkok, J. (2020). KueDaChiNo: Innovative from the culture of Patani. *Journal of Humanities and Social Sciences Surin Rajabhat University*, 22(2), 1-14.
- [21] Lertpongsombat, I., et al. (2022). *Driving creative cultural parks for the development of cultural capital-based communities in Pattani*. Program Management Unit on Area Based Development (PMU A). (In Thai)

- [22] Malisuwan, C., Radenahmad, M., Narapongkasem, S., & Saesen, W. (2023). An innovation of contemporary story in three southern border provinces culture. *Yala Rajabhat University*.
- [23] Prince of Songkla University, Pattani Campus, Faculty of Fine and Applied Arts. (2022, November 4). *Luang Wichit Sungkakorn House: Kue Da Ji No* [Information sign]. Ana Ru Road, Ana Ru Sub-district, Mueang Pattani District, Pattani Province.
- [24] Williams, M., & Babcock, R. (2021). Conflict and cross-cultural trust in fragile societies. *Peace and Conflict Studies*, 28(2), 88–104.
- [25] Kramsch, C. (1998). *Language and culture*. Oxford University Press.
- [26] Tadmor, C. T., & Tetlock, P. E. (2006). Biculturalism: The pluses and minuses of multiple cultural identities. In M. P. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (V.38, pp. 105-164). Academic Press.
- [27] Malisuwan, C., Keawlek, S., Kunpukdee, S., & Taemasa, R. (2022). Pattern inheritance in handcrafted products of Narathiwat Province. *Yala Rajabhat University*.
- [28] Rahman, A., & Tan, W. (2023). Cultural hybridity and identity in Southeast Asia: Chinese and Malay communities. *Journal of Southeast Asian Cultural Studies*, 28(1), 92-114.
- [29] Ng, C. (2024). Traditions and modernities in the Chinese-Muslim communities of Southeast Asia. In *Southeast Asian cultural encounters* (pp. xx–xx). Singapore: University Press.
- [30] Berry, J. W. (2005). Acculturation: Living successfully in two cultures. *International Journal of Intercultural Relations*, 29(6), 697-712. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2005.07.013>